

І.А. Бігдан, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

К.О. Алексєєв (*ХДУХТ, Харків*)

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДІАГНОСТИКИ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАСОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Необхідною передумовою прийняття ефективних рішень щодо ліквідності та платоспроможності підприємства є достатнє їх обґрунтування на підставі релевантної інформації, що формується шляхом обробки спеціальними прийомами та методами даних системи бухгалтерського та статистичного обліку. Дієвим інструментом, що забезпечує специфічну обробку економічної інформації щодо ліквідності та платоспроможності підприємств торгівлі і перетворення її у вихідний матеріал для прийняття управлінського рішення є діагностика.

Одним із важливих етапів здійснення діагностики ліквідності та платоспроможності торговельного підприємства є вибір адекватних методів та методик. Під методами діагностики слід розуміти способи та прийоми цільового оцінювання стану (ретроспективного, поточного, перспективного) ліквідності та платоспроможності задля забезпечення інформаційної підтримки прийняття рішень щодо їх забезпечення та відновлення. Методики діагностики базуються на обраних методах, і являють собою визначену послідовність їх застосування.

Для здійснення діагностики ліквідності та платоспроможності широко застосовуються наступні методи: трансформаційні, вертикального та горизонтального аналізу звітності, методи дискримінантного аналізу, коефіцієнтний аналіз та аналіз грошових потоків. Трансформаційні методи передбачають трансформацію даних звітності у більш зручний вигляд, і використовуються, наприклад, для розподілу активів та пасивів за групами, тобто обсяги активів і пасивів залишаються стабільними, однак вони формуються по-іншому, ніж у балансі підприємства, з метою полегшення проведення діагностики. Вертикальний аналіз спрямований на визначення та зміну структури активів та пасивів, розподілених, відповідно, за рівнем ліквідності та термінами повернення. Горизонтальний аналіз полягає у вивченні змін величини активів, пасивів, грошових потоків та коефіцієнтів ліквідності в динаміці. Методи дискримінантного аналізу застосовуються, коли у процесі діагностики платоспроможності визначається ймовірність банкрутства. У цьому аспекті застосовують вітчизняні та зарубіжні моделі оцінки ймовірності банкрутства.

Коефіцієнтний аналіз застосовується у процесі розрахунку показників ліквідності: коефіцієнт абсолютної, швидкої, поточної та загальної ліквідності. До цього методу застосують ще два методи: нормативний (порівняння коефіцієнтів об'єкта діагностики із нормативними значеннями) та бенчмаркінг (порівняння показників ліквідності із аналогічними показниками підприємства-аналога, конкурента, лідера в галузі чи регіоні). Метод аналізу грошових потоків полягає в дослідженні вхідних та вихідних грошових потоків, визначенні чистих грошових потоків. Застосування цього методу має на меті визначити, настільки грошові надходження є більшими (меншими) за грошові видатки, спрогнозувати майбутні грошові потоки.

Діагностику ліквідності та платоспроможності підприємств варто здійснювати в наступній послідовності: 1) вибір методів діагностики; 2) збір інформації та її систематизація; 3) визначення цілей діагностики; 4) розподіл активів за рівнем ліквідності та пасивів за термінами їх повернення; 5) розрахунок коефіцієнтів ліквідності; 6) аналіз грошових потоків; 7) визначення рівня платоспроможності підприємства; 8) подання узагальнюючих висновків з виокремленням факторів впливу на ліквідність та платоспроможність господарюючого суб'єкта.

Базовим елементом системи діагностики є індикатори (показники) оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. Це кількісні вимірники стану, властивостей формування і розвитку ліквідності та платоспроможності підприємства на підставі яких суб'єкти діагностики відслідковують, аналізують та прогнозують тенденції змін можливості підприємства виконувати зобов'язання платіжного характеру. До них відносяться:

- абсолютні показники, що розраховуються на основі балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів;

- відносні показники, що характеризують: співвідношення оборотних активів та їх елементів з поточними зобов'язаннями, рівень забезпечення оборотних активів та їх елементів власними оборотними коштами, забезпечення зобов'язань джерелами доходів, швидкість руху кредиторської та дебіторської заборгованості, тривалість операційного і фінансового циклів, грошових потоків та їх ефективність.

Практична реалізація викладених рекомендацій сприятиме підвищенню якості та ефективності діагностичних процедур, забезпечить достовірність та адекватність отриманих результатів.